

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė: ar turime ateities viziją ir planą?

Apie organizacijos dabartį, išbandymus, veiklos perspektyvas diskutuoja Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) valdybos nariai: Dalia Henke (PLB pirmininkė), Vaidas Matulaitis (PLB viešųjų ryšių komisijos pirmininkas) – diskusijos moderatorius, Sigita Šimkuvienė (PLB plėtros ir tvarumo komisijos pirmininkė) ir Vladas Oleinikovas (PLJS pirmininkas).

Vaidas Matulaitis. Reio Aare nuotr.

V. Matulaitis. 2020-ieji apvertė pasaulį aukštyn kojom. Pasaulinė COVID-19 pandemija, neabejotinai, yra didžiausias pastarųjų dešimtmečių sukrėtimas. Ši nelaimė ir bėda palietė milijonus žmonių, valstybių, verslų ir planų. Tačiau mes, žmonės, gebame prisitaikyti net prie ekstremaliausių sąlygų. Ir ne tik prisitaikyti, bet ir atverti naujų galimybių langus. Taip jau susiklostė, kad ši pandemijos „koronė“ teko mūsų, 2018–2021 m. PLB valdybos, kadencijai. Mes visi dėjome daug pastangų, kad išlaviruotume vadovaudami organizacijai šios krizės akivaizdoje, ir, regis, mums tai pavyko. Darbai ir gyvenimas tęsiasi. Bet įdomi ir

kita reiškinių pusė. Tokio masto sukrėtimai veikia kaip tam tikras galimybių katalizatorius: priverčia permąstyti savo vietą, vaidmenį ir vertę, pagalvoti apie naujas trajektorijas. Manau, kad būtent dabar yra palankiausias metas pabūti vizionieriais, bandančiais pažvelgti toliau ir išvelgti giliau. Visi esate patyrę diasporos aktyvistai. Jūsų patirtis tiek savo kraštuose, tiek ir PLB bei PLJS valdybose yra unikali ir leidžia vertinti iš praeities, dabarties ir ateities perspektyvų. Apie tai ir pakalbėkime: kur esame dabar, kur būsime rytoj ir po 10-ies metų.

Turbūt visi sutiksite, kad 2020 metus galima pavadinti neeiliniais visam pasauliui, Lietuvai ir lietuvių diasporai. Gyvename COVID-19 pandemijos eroje, kuomet renginiai atšaukiami, kelionės apribotos, bendraujame per išmaniuosius ekranus. Aplinkui daug nežinios dėl ateities – dėl sveikatos, darbo vietų ir net vaikų mokslo lygio, nes visi įprasti metodai ir rutinos dramatiškai keičiasi kasdien. Galima sakyti, kad gyvename lyg eksperimentinėje laboratorijoje ir ko tikėtis – nežinome. Ar, jūsų manymu, tai didžiausias išbandymas Pasaulio Lietuvių Bendruomenei, o gal atvirkščiai – didžioji galimybė?

Dalia Henke. Ramūno Danisevičiaus nuotr.

D. Henke. Šie metai, ir gal dar net ateinantys, 2021-ieji, – kitokie. Tai išbandymas ne tik mums, PLB, bet ir visam pasauliui, ir jis truks, kol nebus išrasta ir plačiai naudojama vakcina ir vaistai. Kad ir kur bebūtume, visame pasaulyje gyvename naujoje realybėje ir kartu esame gaubiami nežinomybės. Kita vertus, krizės metu pliūptelėjo didžiulė solidarumo ir savanorystės banga, siekiama ne tik

padėti užsienyje įstrigusiems lietuviams, bet ir suteikti savitarpio pagalbą lietuvių bendruomenėse. Susibūrė platus savanorių tinklas. Buvo be galo darniai dirbama išvien su LR ambasadomis, garbės konsulais. Galima būtų išvardinti įvairias veiklas: nuo skrydžių suradimo grįžti atgal į Lietuvą iki sudėtingų vertimų bei tiesiog skambučių, asmeninių žinučių senjorams ir lietuviško maisto pristatymo į namus bei pagalbos aprūpinant maisto atsargomis ar apsaugos priemonėmis. Lietuviai užsienyje aktyviai finansiškai rėmė įvairias Lietuvoje vykdomas akcijas, net buvo perkamos įvairios taip reikalingos priemonės Lietuvos medikams. Turime ir toliau rūpintis, kaip padėti Lietuvai ir lietuvių bendruomenėms pandemijos sukeltos krizės metu, nes krizės pasekmės bus juntamos ir tolimesnėje ateityje. Nesant galimybės susitikti gyvai, dialogas ir dabar palaikomas virtualiai, nors tai ir neatstos mūsų gyvų susitikimų Lietuvoje. Pandemija išryškino, kad Lietuva turi plačią diasporą, ir priverstinai sparčiai perkėlė mus į informacinių technologijų amžių, daug kam atvėrusį paprastą ir patogų būdą bendrauti. Turime vertinti per šią pandemiją tiek užsienyje, tiek ir Lietuvoje įgytą solidarumą bei remti savanorystę – tai ir yra PLB stiprybė ir jėga.

Sigita Šimkuvienė. Asmeninio archyvo nuotr.

S. Šimkuvienė. Manau, kad šis laikotarpis yra didžiulis išbandymas pasauliui ir visoms organizacijoms, neišskiriant ir PLB. Iš tikrųjų, buvome pasimetę: kas toliau, kaip dirbsime? Reikėjo šiek tiek laiko susivokti, kad nuo šiol viskas pasikeis mūsų gyvenimuose. Tačiau manau, kad pandemija turi ir savų plusų. Virusas privertė mus visus sustoti, įvertinti aplinkybes, kurių anksčiau galbūt

nepastebėdavome dėl nuolatinio bėgimo. Galime pažvelgti į savo gyvenimą iš šalies, o darbai nuotoliniu būdu suteikė galimybę išnaudoti įvairias platformas bendradarbiaujant tarpusavyje. Ar galėjome pagalvoti, kad žmonės bijos žmonių, kad nebus gyvų susitikimų ir viskas pasikeis? Lietuvių bendruomenių gyvenimas taip pat kuriam laikui tarsi „išalo“. Esu dėkinga šiam laikotarpiui už suteiktą galimybę asmeniškiau „prisiliesti“ prie pasaulio lietuvių bendruomenių, susipažinti su jomis iš arčiau.

V. Oleinikovas. Tai tikrai didelis išbandymas Lietuvai ir visam pasauliui. Tačiau per savo istoriją PLB gyveno sąlygomis, kuomet mūsų valstybė nebuvo laisva, todėl sunku tai pavadinti didžiausiu išbandymu. Yra svarbu, kad mes visi esame susitelkę ir kad dauguma suprantame situacijos rimtumą. Pandemija sustabdė visuomeninius sambūrius ir dažnam užkrovė papildomų darbų, ribojančių įprastinį laisvalaikį. Tai labai keičia įdedamų pastangų ir grįžtamojo pasitenkinimo santykį, kuomet nebegali pasidžiaugti savo veiklos rezultatais bendraminčių būryje. Didelė dalis šventinių renginių buvo atšaukti arba laikinai nukelti vėlesniam laikui. Kita vertus, tai, kad Lietuvos institucijos gana greitai prisitaikė prie nuotolinio darbo, leido bendruomenės atstovams gal net efektyviau tęsti bendradarbiavimą su Lietuva iš savos šalies. Karantino metu PLB ir PLJS atstovai iš skirtingų žemynų sėkmingai jungėsi į videokonferencijas su J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentu, sėkmingai veikė PLB ir LRS komisija, PLJS toliau dalyvavo Jaunimo reikalų tarybos veikloje. Toks nuotolinio bendravimo platformų įgalinimas teikia vilčių ir toliau palaikyti itin glaudų ir savilaikį, o ne fragmentinį ar proginį bendradarbiavimą, kurio anksčiau pasitaikydavo ir be pandemijos. Tai būtų savotiškas laimėjimas, kuriuo mes šioje situacijoje galime pasinaudoti.

V. Matulaitis. Be pandemijos, šiemet turime ir ypač reikšmingus diasporai Seimo rinkimus, kuomet pirmą kartą istorijoje užsienyje gyvenančių Lietuvos piliečių balsais atskiroje Pasaulio lietuvių apygardoje renkamas atstovas Seime. Tai tapo įmanoma po beprecedentės pilietinio aktyvumo bangos 2019 metais, kuomet rinkome Prezidentą ir dalyvavome referendume dėl pilietybės išsaugojimo. Kokią reikšmę tai turi pačiai diasporai ir Lietuvos diasporos politikai apskritai trumpuoju, ketverių metų kadencijos, laikotarpiu ir žiūrint į tolimesnę ateitį? Gal diasporai pradės labiau rūpėti, kuo gyvena Lietuva, o mes Lietuvai tapsime savi? Kitaip tariant, galbūt diaspora taps pilietiškai aktyvesnė Lietuvoje, o Lietuvoje keisis mentalitetas ir nyks diasporos atskirtis?

S. Šimkuvienė. Šie LR Seimo rinkimai - tai dar viena didžiulė galimybė

diasporai įrodyti, kad ji egzistuoja ne tik statistinėse suvestinėse ir surašymuose. Turėti savo atstovą Seime – rimtas iššūkis mums visiems. Turime išsirinkti tokį atstovą, kuris mums atsovautų visavertiškai, žinotų mūsų lūkesčius ir problemas. Ketveri metai yra nedidelis tarpsnis gyvenime ar politikoje, bet dabar jis labai svarbus. Pirmojo mūsų atsovo laukia sunkūs darbai ir tikiuosi, kad LR Seime jis ar ji sugebės įrodyti, kad diaspora egzistuoja ir siekia ne tik dvigubos pilietybės, bet ir kad Lietuva būtų saugi, demokratiška ir stipri šalis. Turiu savo šūkį: „Stipri išėivija – stipri Lietuva“. Mentalitetas, lemiantis skirstymą į „mes ir jūs“, keisis palaipsniui. Tam reikalingas įdirbis tiek pačioje diasporoje, tiek ir Lietuvoje. Grįžtantys sėkmingai įsilieja į Lietuvos gyvenimą, o diasporos atsovai mūsų Tėvynėje yra labai svarbūs tos atskirties mažinimui. Siūlau idėją. Turim savo kraštuose garbės ambasadorių tinklus: sujunkime juos kartu, taip parodydami darbus jų gimtuosiuose miestuose, rajonuose. Paviėšinkime tai, kaip jie bendradarbiauja, padeda savivaldybėms, mokykloms ir kitoms įstaigoms vykdydami įvairius projektus. Čia aš matau dar neišnaudotą galimybę skleisti žinią apie diasporos naudą ir vertę Lietuvoje.

D. Henke. Pirmą kartą per 30 metų po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo išrinktas Pasaulio lietuvių apygardoje LR Seimo narys yra vienas iš 141 – ir tai tik simbolinis atstovavimas, žymintis užsienyje ir Lietuvoje gyvenančių lietuvių jungtį. Tačiau tai ir ženklas, kad užsienyje gyvenančių LR piliečių ir apskritai diasporos reikalai įkopė į aukščiausiąją valstybės valdymo lygmenį – tiesioginį atstovavimą Lietuvos parlamente. Beje, turiu paminėti, kad ir dabar sėkmingai veikia LRS ir PLB komisija, tikiuosi, kad ji ir toliau tęs savo darbą. Diasporos balsavimo aktyvumas per šiuos LR Seimo rinkimus parodys, ar mums pavyks išlaikyti šią nepaprastą galimybę turėti savo Seimo narį ir po ketverių metų. Nuo pat Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo PLB aktyvistų gretose pasigirsdavo kalbų, kad reikia siekti išėivijos atstovavimo LR Seime, išrenkant nepartinį ir nepriklausomą atstovą ar atstovus.

Vladas Oleinikovas. Ievos Matulaitytės nuotr.

V. Oleinikovas. Tai tikrai neeilinis diasporos pasiekimas. Tikiuosi, kad aktyvus Seimo narys paskatins labiau domėtis Lietuvos politikos procesais ir dar aktyviau dalyvauti puoselėjant demokratiją šalyje. Tikiuosi, kad diasporos žiniasklaida aktyviai nušvies šio Seimo nario darbą tam, kad susidomėjimas tęstųsi ne tik prieš rinkimus, bet ir tarp jų. Noriu tikėti, kad dialogas tarp diasporos ir Pasaulio lietuvių apygardoje išrinkto Seimo nario vyks nuolatos.

V. Matulaitis. Pafantazuokime. Sako, kad didieji pokyčiai prasideda nuo didelių svajonių. Įsivaizduokite, kad jūsų niekas neriboja, tiksliau, kad turite neribotus žmogiškuosius ir finansinius išteklius. Ką darytumėte kitaip? O gal nieko iš esmės keisti nereikia ir reikia toliau tą pačią vagą arti?

D. Henke. Kiekvienas vadovas turi savo viziją ir atsižvelgia į jam suteiktas galimybes. Aš jau nuo 2015 metų dedu visas įmanomas pastangas, kad PLB būtų kuo žinomesnė tiek Lietuvoje, tiek tarp užsienyje gyvenančių lietuvių ir lietuvių kilmės asmenų. PLB, kaip gilias ir gražias tradicijas turinti organizacija, modernėja ir naudojami naujomis technologijomis. Ji keičiasi kintant aktualioms temoms, kreipdama dėmesį į tai, kas šių dienų diasporai rūpi. Nūdienos temos skiriasi nuo temų vyravusių tuo laikmečiu, kai pagrindinis PLB siekis buvo Lietuvos nepriklausomybės atgavimas, jos laisvės byla vaduojantis iš okupacijos pančių.

V. Oleinikovas. Atsakysiu į šį klausimą klausimu su šypsena. Galbūt reikėtų prisiminti Kazio Pakšto idėjas ir sukurti Lietuvos koloniją? Tik perkeliant į šį

amžių – ji turėtų būti už Žemės ribų, galbūt Marse. Ten nuolatos galėtų lankytis visi Lietuvos žmonės: tiek iš diasporos, tiek iš gimtinės. Atitolus nuo žemiškos buities ir sumažinus tarpusavio trintį, tai būtų puiki aplinka permąstyti savo panašumus ir skirtumus. Tai tikrai turėtų sugriauti visus mūsų atskirčių mitus.

S. Šimkuvienė. Puikus klausimas! Visų pirma, kasmet kviesčiau lietuvių bendruomenių aktyvistus į regioninius suvažiavimus. Tai būtų patys aktyviausi Europos, Azijos, Pietų ir Šiaurės Amerikos bendruomenių nariai. Jie turėtų galimybę susipažinti, pasidalinti savo asmenine patirtimi: kas jų kraštuose veikia gerai, o kas slegia jų bendruomenes. Tokie susitikimai padėtų PLB valdybai ne tik pažinti LB pirmininkus, bet ir suprasti tikrąją padėtį organizacijose, jų džiaugsmus ir skaudulius. Galbūt tuomet galėtumėme išsiaiškinti, kodėl PLB Seime nėra vienos ar kitos lietuvių bendruomenės atstovų, kodėl nesurenkamas solidarumo mokestis. Tuo mes pademonstruotumėme, kad PLB valdyba yra ne viršesnis organas, o tik patarėja, klausytoja, informacijos teikėja, projektų koordinatore ir pasaulio lietuvių jungtis. Kalbėdama su Argentinos lietuviškų organizacijų atstovais, paklausiau, kuo galiu kaip PLB valdybos narė padėti. Atsakydama į šį klausimą, „Mindaugo“ draugijos pirmininkė papasakojo apie vienintelį po jų organizacijos skėčiu Pietų Amerikoje veikiančią chorą ir užsiminė, kad jiems labai reikia kokių nors dainų, atliekamų keturiais balsais. Toks iš pirmo žvilgsnio, rodos, paprastas dalykas, tačiau keturbalsių dainų natos yra bene svarbiausias klausimas būtent šiuo atveju.

V. Matulaitis. Pakalbėkime apie PLB valdybos struktūrą. Ar, jūsų manymu, dabartinis PLB valdybos ir pirmininko (-ės) rinkimų mechanizmas ir formavimo struktūra yra optimalūs, ar reiktų ką nors reformuoti, tobulinti?

D. Henke. Reformos svarstytinios, atsižvelgiant į JAV lietuvių bendruomenės ilgametę patirtį ir buvusių PLB pirmininkų Reginos Narušienės ir Danguolės Navickienės rekomendacijas. Valdybos struktūra būtų sudaroma ir valdybos nariai renkami komandos principu. Tik tokiu būdu būtų užtikrintas darnus komandinis darbas, būtinas PLB valdybai. Remiantis šiuo principu yra renkami JAV lietuvių bendruomenės valdybos nariai. Įtvirtinti šį principą ir padaryti atitinkamus pakeitimus siūlė ir 2012 m., ir 2015 m. PLB Seimuose dalyvavusios pirmininkės. Tik nuo 2015 m. PLB pirmininką PLB Seimo nariai renka tiesiogiai. Mano nuomone, tai yra esminis pokytis, kuris padeda išvengti atsitiktinumo efekto.

S. Šimkuvienė. Manau, kad jau laikas peržiūrėti PLB statutą ir visą valdybos

rinkimo sistemą. PLB pirmininkas ar pirmininkė turi sutelkti savo komandą, o pakviestus valdybus narius pristatyti PLB Seimui patvirtinti. Asmuo, kandidatuojantis į PLB pirmininko postą, turi gerai viską apgalvoti iš anksto ir dar prieš PLB Seimo sesiją aptarti daugelį klausimų su tais, kurie norės dirbti PLB valdyboje. Dirbant kartu būtina žinoti kolegų galimybes, pažinti juos kaip asmenybes. Negali dirbti su „primestais“ valdybos nariais, ypač tais atvejais, kuomet komandoje atsiranda kategoriškų, visažinio karūną dėvinčių kolegų.

V. Oleinikovas. Dėl šio klausimo mes diskutuojame ne tik PLB, bet ir PLJS. Pirmininkui suteikta labai daug pareigų ir galių atstovauti, be to, jis yra renkamas tiesiogiai, atskirai nuo valdybos. Viena vertus, dėl pareigų svarbos lyderio rinkimai turėtų būti tiesioginiai. Kita vertus, pirmininkas organizuoja valdybos darbą, ir jeigu kiltų didesni nesutarimai tarp jo ir Valdybos, tai keltų grėsmę visai organizacijos veiklai, paralyžiuotų jos darbą. Todėl, manau, vertėtų PLB Seime ar PLJS Kongrese svarstyti galimybes tiesiogiai rinkti tik valdybą, o ne balsuoti už kandidatus į atskirus postus. Pirmininko ir kitos svarbios pareigos būtų pasiskirstomos tarp išrinktų valdybos narių bendru sutarimu, kaip tai yra daroma, pavyzdžiui, Lietuvos Vyriausybėje. Demokratija yra gyvas procesas, apie ją reikia nuolatos diskutuoti.

V. Matulaitis. Iš nepatogesnių klausimų spintos. Privačiuose pokalbiuose esu girdėjęs išsakytų nusiskundimų, kad PLB neva per daug atitrūkusi nuo kraštų bendruomenių. Neva PLB valdyba esanti toks elitarinis būrelis „prie valdžios“, ir velniai žino, ką jie daro ir kam jie apskritai reikalingi. Kas tai - signalas pažvelgti į save iš šono ir atsisukti veidu į kraštus? Ar kraštai supranta PLB funkcijas ir vertę?

S. Šimkuvienė. Įdomus klausimas. Bendraudama su senosiomis Pietų Amerikos lietuvių bendruomenėmis: lietuviais iš Argentinos, Brazilijos, Urugvajaus, Kolumbijos, supratau vieną dalyką - visiems reikia skirti nors kažkiek dėmesio. Urugvajaus lietuviai, susirinkę į savo raštinę, džiaugėsi, kad dar išlaiko pastatą, kalbėjo apie ruošiamą Pietų Amerikos jaunimo suvažiavimą ir mielai rodė visas jų turimas patalpas. Visi šių bendruomenių lyderiai džiaugėsi mūsų dėmesiu. Labai svarbu, kad PLB valdybos nariai rodytų susidomėjimą kraštų bendruomenėmis ir aktyvistais, bent jau tiek, kiek jų veiklos sritys leidžia. Ar turime statistinius duomenis, kiek iš viso diasporoje yra chorų ar šokių grupių, kiek pasaulyje dar likę lietuviškų radijo valandėlių, lietuviškos spaudos, lietuvių parapijų, kiek sporto klubų? Vien tam, kad surinktum tokius duomenis, reikėtų kalbinti ir judinti visas

bendruomenes. PLB būtų matoma ir girdima.

V. Oleinikovas. Reikia kraštų bendruomenių klausimus išgirsti, su jomis diskutuoti. Galbūt dėl to, kad PLB veikia savanoriškais pagrindais, dauguma valdybos narių dėl savo užimtumo nespėja efektyviai reaguoti į visus kraštų klausimus. Taip pat ir PLB Seimas – nors ir turi įgaliojimus visam kadencijos laikotarpiui, iš esmės nėra įgalintas veikti, nes renkasi tik išrinkti naujos PLB valdybos. Mums vertėtų pritaikyti šio laikmečio patirtis, kuomet naudojantis technologijomis šimtai žmonių sujungiami į vieną nuotolinį renginį, o vėliau dirbama jau pasiskirsčius mažesnėmis grupėmis, tuomet vėl susirenkama aptarti darbų eigos. PLB Seimo nariai galėtų įpareigoti PLB valdybą priimti atitinkamus sprendimus ar pasiūlyti naujas kryptis. Tai galėtų vykti, pavyzdžiui, du savaitgalius per metus, o diasporos žiniasklaida apžvelgtų esminius PLB Seimo susitikimo sprendimus ir diskusijas. Atskirų kraštų organizacijos galėtų kalbėtis su savo PLB Seimo atstovais ir išsakyti savo lūkesčius jiems. Galbūt tai būtų sprendimas, leidžiantis išgirsti kuo daugiau žmonių.

D. Henke. Atsisukti veidu į lietuvių bendruomenes, kurios vis dar kuriasi ir pastaruoju metu, – vienas iš svarbiausių tikslų. Taip pat reikia skleisti žinią apie PLB vertę bei naudą Lietuvos raidai ir pačioms lietuvių bendruomenėms pasaulyje.

V. Matulaitis. Be PLB, diasporos lauke yra ir daugiau žaidėjų: Užsienio reikalų ministerija ir jos programa „Globali Lietuva“, PLJS, Global Lithuanian Leaders, pilietinio aktyvumo platforma „Mūsų Metas DABAR“ bei daugelis kitų institucinių ir projektinių subjektų. Iš dalies grįžtu prie klausimo dėl PLB funkcijų ir paskirties aiškumo, nes kartais susidaro įspūdis, kad šių organizacijų veiklos dubliuojasi ir konkuruoja. Ar nevertėtų permąstyti PLB pozicijos ir sąveikos principų bendraujant su „kaimynais“ diasporos lauke?

V. Oleinikovas. Kuo daugiau aktyvių organizacijų, veikiančių panašia kryptimi – tuo geriau. Visos jos iš esmės užpildo labai skirtingas ir reikalingas nišas. Esminis palinkėjimas yra kalbėtis ir bendradarbiauti. Mano įsitikinimu, paskutiniu metu PLB vis sėkmingiau bendradarbiauja su organizacijomis, įgyvendinančiomis minėtas iniciatyvas, bet mums reikia nuolat stengtis rasti daugiau sąlyčio taškų ir sprendimų, kaip galėtumėme vienas kitą papildyti.

S. Šimkuvienė. XXI amžiuje mums nereikia su niekuo konkuruoti. Mes, PLB,

esame unikalūs tuo, kad jungiame viso pasaulio tautiečius, gal tiksliau būtų sakyti – tuos, kurie nori jungtis. Tačiau visų šių išvardintų organizacijų tikslai yra beveik tokie patys kaip ir mūsų, skiriasi formuluotės ar šūkiai, todėl geranoriškas bendradarbiavimas su jomis Pasaulio Lietuvių Bendruomenei būtų tik į naudą. Žinoma, tos organizacijos taip pat turėtų demonstruoti geranoriškumą. Būkime tolerantiški vieni kitiems ir dirbdami kartu pasieksime kur kas daugiau. Pradėkime nuo savęs.

D. Henke. Bendradarbiavimas su visomis organizacijomis yra PLB struktūrų siekiamybė ir didžiulis potencialas, išgryninat kiekvienos organizacijos svarbą ir reikšmę, ieškant sinergijos, o ne tarpusavio konkurencijos.

V. Matulaitis. Klausimas-žaidimas. Koks PLB tolesnis kelias? Ar reikalingos pamatinės reformos, vadinamasis „perkrovimas“, o gal turėtume rinktis evoliucijos kelią?

V. Oleinikovas. COVID-19 pandemijos situacija ir taip purto daugelį dalykų iš pamatų. Tiesiog svarbu „naujoje normoje“ surasti efektyvius veikimo principus, kad bendruomenės neužsisklęstų savo krašto problemose, bet bandytų ieškoti bendros veiklos galimybių.

D. Henke. Tai negali būti iš „viršaus“ nuleistas principas – perkrovimas. Organizacija keičiasi, jeigu keičiasi jos nariai ir jų požiūris. Pokyčiai nėra tokie paprasti, jie nevyksta sklandžiai ir staigiai tokioje giliai ir brandžiai tradicijas turinčioje organizacijoje kaip PLB. Tai ypač pabrėžtina, ją lyginant su kitomis, tik pastaraisiais dešimtmečiais ar net metais susikūrusiomis organizacijomis ar judėjimais.

S. Šimkuvienė. Tam, kad PLB išliktų stipria ir savarankiška organizacija, jai reikia eiti koja kojon su laikmečiu, veikti kūrybiškai, veržliai, valdybos nariai turi būti tarpusavyje „susigroję“. Manau, kad dabartinėje PLB valdyboje naujieji jos nariai ir yra tie „perkrovėjai“, su užsispyrimu einantys PLB atsinaujinimo keliu.

V. Matulaitis. Diskusijos pabaigai norėčiau užduoti kiekvienam Jūsų po individualų klausimą, tiesiogiai susijusį su konkrečia Jūsų veiklos sritimi ar atsakomybe.

Sigita, šiame Jūsų vadovaujama PLB Plėtros ir tvarumo komisija labai aktyvi ir matoma. Į PLB šeimą įsiliejo rekordinis skaičius naujų kraštų bendruomenių.

Tačiau natūralu, kad tokia dinamiška ekspansija nesitęs amžinai. Kaip jūs matytumėte tolesnę komisijos veiklą? Galbūt, pasiekus kiekybinės plėtros ribas, daugiau dėmesio skirtumėte bendruomenių tvarumui, jų tarpusavio sąveikoms?

S. Šimkuvienė. Mūsų komisijos tikslas yra ne tik padėti kurtis naujoms lietuvių bendruomenėms, bet ir remti jų veiklą, nes po metų ar dvejų pirminė euforija atslūgsta, dingsta entuziastai, o lyderiai „prigęsta“. Kartais iš bendruomenės lieka tik pavadinimas. Todėl matyčiau dvi kryptis, kuriomis turėtų veikti PLB plėtros ir tvarumo komisija. Pirmoji, geografinė plėtra – tai, kas jau dabar intensyviai daroma. Antroji kryptis – lietuvių bendruomenių tvarumas. Ekspansija į Pietų Amerikos senąsias bendruomenes dar kartą patvirtino, kad mūsų komisija eina teisingu keliu. Reikia domėtis, kaip ir kuo gyvena bendruomenės, gyvuojančios jau ne vienerius metus. Tai išties svarbu. Džiaugiuosi, kad pavyko taikiai išspręsti konfliktą Ispanijos lietuvių bendruomenės viduje. Taip pat sulaukėme signalų iš keleto Europos bendruomenių, kad pirmininkai nesikeičia po dešimt ir daugiau metų ir todėl neugdomi jaunesnės kartos lyderiai. Reikia gilintis. Pažvelgus į bendruomenių veiklą giliau, daugiau pabendravus, galima sužinoti priežastis, kodėl ten sunkiai sekasi rinkti nario arba solidarumo mokesčius. Manau, kad lietuvių bendruomenės turi matyti aiškią viziją dėl mokesčių rinkimo. Reikia žiūrėti ir į geruosius pavyzdžius. Pavyzdžiui, JAV „Neringos“ stovyklos reikmėms šiais metais buvo paaukota virš milijono JAV dolerių. Kas gali pasakyti, kad diaspora neaukvoja?

V. Matulaitis. Vladai, turbūt labai neprašausiu pro šalį teigdamas, kad PLB ir PLJS santykiai primena kiek stereotipinius vyresnio ir jaunesnio brolių santykius. Abi organizacijos savarankiškos, kiekviena jų turi savo uždavinius, sprendžia savo problemas. Kaip ten bebūtų, esame artimiausi giminaičiai organizacijų lygmeniu. Jūs – mūsų ateitis. Tačiau tos tarpusavio sinergijos pertekliaus kibirais nesemiame. Ką, Jūsų nuomone, reiktų padaryti PLB ir ką PLJS trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu, kad organizacijos suartėtų ir imtų kibirkščiuoti bendryste?

V. Oleinikovas. Žiūrint per dabarties-ateities prizmę, absoliuti vienybė kažin ar nėra pasmerktas klausimas apskritai. Jei būtų absoliutus sutarimas, galbūt nevyktų evoliucija ar progresas? Tam, kad pasiektume tarpusavio sinergiją, manau, bendradarbiavimas turėtų būti labiau lygiavertis. Dažnai nutinka taip, kad PLJS atstovas PLB valdyboje lieka vienas prieš visus likusius kolegas. Mums reiktų pagalvoti apie sesijas, kuriose atvirai galėtų kalbėtis abiejų organizacijų valdybos, ypač jei norime galvoti apie bendrą komandą. Galbūt tai reiktų

pabandyti jau netolimoje ateityje.

V. Matulaitis. Dalia, Jūs esate perėjusi daug diasporinės veiklos etapų: nuo Vokietijos lietuvių bendruomenės, PLJS iki PLB valdybos narės ir vadovės. Neabejoju, kad jums rūpi ne tik PLB šiandien ar po metų, bet ir tai, kokia ji bus po 10 metų. Kokią organizaciją matote 2030-aisiais? Kuo ji skirtusi nuo šiandieninės?

D. Henke. PLB yra vienintelė organizacija, išlikusi ir tęsianti savo veiklą nuo dipukų laikų. PLB principai grįsti Lietuvių Chartos 1949 m. dvasia ir nuostatomis. Tai ir yra didžioji PLB vertė ir reikšmė lietuvių tapatybės išsaugojimo kontekste. Jeigu tokios organizacijos nebūtų, ji greičiausiai būtų įsteigta ir po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. PLB – atvira, sąveikaujanti su visomis kitomis esamomis organizacijomis, vienijanti lietuvius užsienyje. Pritariu 2019 m. vasarą Nidoje PLB ir PLJS lyderių suvažiavime suformuluotai PLB vizijai 2025, kuri yra ne tik artimiausių penkerių metų siekiamybė, bet bus prasminga ir reikšminga ir 2030 m.

Lietuvos nacionalinėje strategijoje diaspora yra prioritetas;

PLB visavertiškai gina diasporos interesus ir atstovauja jiems Lietuvos institucijose;

PLB yra vienijantis pasaulio lietuvių tinklas, veikiantis sėkmingesnės Lietuvos labui;

PLB yra finansiškai tvari organizacija;

PLB nuolatos tobulėja ir ugdo lyderius.

Labiau susitelkusi, profesionaliai naudojanti viešuosius ryšius ir turinti gerai organizuotus ir pakankamus žmogiškuosius bei finansinius išteklius. Leidžianti savo periodinį leidinį „Pasaulio lietuvis“, laisvai platinamą Lietuvoje ir išeivijos organizacijose.

V. Matulaitis. Dėkoju Jums už pokalbį. Linkiu sveikų ir įkvepiančių metų.

Straipsnis spausdintas metraštyje „Pasaulio lietuvis“, 2020 metai Nr. 583

